

FEDERACIÓ CATALANA D'ONG PER LA PAU, ELS DRETS HUMANS I EL DESENVOLUPAMENT

MANIFEST PEL DRET A UNA EDUCACIÓ TRANSFORMADORA

Construïm una ciutadania crítica, participativa, solidària i a favor de la pau i els drets humans.

NOSALTRES,

La Federació Catalana d'ONG per la Pau, els Drets Humans i el Desenvolupament (FCONG) tenim l'objectiu d'impulsar l'educació en valors a través de l'educació per la pau (EpPau), l'educació en drets humans (EDH) i l'educació per al desenvolupament (EpD), a fi de generar canvis proactius, positius i de transformació social que ajudin a construir una societat més justa, respectuosa, equitativa i solidària.

La Comissió d'Educació de la FCONG aglutina ONG de Drets Humans, Desenvolupament i Pau que de la mà d'altres col·lectius, entitats, institucions i plataformes estan treballant per la promoció d'una educació compromesa amb el canvi de la nostra societat.

Ho fem mitjançant campanyes de sensibilització, propostes pedagògiques i activitats educatives, formació i espais de reflexió i anàlisi social, promovem la mobilització social i la incidència política, així com el foment de la presa de consciència personal i social per acostar a la ciutadania les problemàtiques del nostre món, amb l'objectiu que aquesta participi en la transformació de les situacions de desigualtat existents.

ENTENEM L'EDUCACIÓ,

Com la conjugació de tres perspectives amb tradició a Catalunya, i des de les quals es treballa en les ONG que pertanyen a la Federació Catalana d'ONG:

- Des de l'EpPau fomentem una cultura de la pau i de la noviolència com a base de la convivència humana i com a eina de transformació social, treballem diferents aptituds i habilitats en un procés de provenció amb una perspectiva positiva del conflicte i un enfocament socioafectiu.
- Des de l'EpDH promovem el desenvolupament d'actituds de compromís i responsabilitat i d'habilitats per respectar, promoure, protegir els drets propis i dels altres i denunciar-ne qualsevol vulneració a través de la formació i el coneixement d'eines i instruments de protecció dels drets humans.
- Des de l'EpD entenem l'educació com a un procés que porti a una societat civil amb consciència global. És a dir, considerem l'EpD com a una eina de coneixement i anàlisi crítica de la realitat local i global que ens faci persones compromeses i actives per transformar aquestes situacions d'injustícia.

Aquestes perspectives són fruit de les experiències, aportacions, revisions i l'evolució al llarg de molts anys del treball conjunt de les ONG, els moviments socials, el professorat, l'alumnat, el món del lleure, les famílies, les universitats, les administracions públiques, els i les professionals de la comunicació i de la societat civil compromesa.

Recentment, el procés d'unificació de les tres federacions d'ONG en una sola ha permès a les entitats de la Comissió d'Educació unir esforços, compartir aquestes perspectives i potenciar les seves intervencions i propostes. El resultat és una concepció d'educació que articula el foment de valors (la llibertat, la justícia, la igualtat, la solidaritat i la pau) a través d'accions que promoguin una metodologia participativa amb un enfocament socioafectiu, crític i transformador, orientat al desenvolupament de les capacitats personals i col·lectives necessàries per corregir, crear i mantenir les condicions de vida digna per a totes les persones, tant a casa nostra com als països del Sud.

És d'especial interès per a la nostra proposta educativa l'equitat de gènere, posar en valor la diversitat cultural com a riquesa, i la sostenibilitat planetària per respecte i responsabilitat envers les futures generacions.

EN LA SITUACIÓ ACTUAL

El context de globalització i de crisi econòmica, social, política i ètica planteja molts desafiaments. D'un costat la pobresa augmenta desmesuradament, fruit de violències estructurals i culturals que donen lloc a injustícies socials. Exemples d'aquestes desigualtats les trobem en la persistència, tant aquí com arreu, de relacions de gènere asimètriques, d'exclusió social, de reproducció de models culturals hegemònics que castiguen models i visions de pensament culturals diferents, crítics i alternatius, o en el desproporcionat deteriorament del planeta, que aguditza les desigualtats Nord-Sud, entre molts d'altres.

Considerem que tot això ha provocat i conflueix en una crisi de valors, reflectida en un model de societat individualista i consumista, que perpetua relacions deshumanitzadores en què el respecte, la solidaritat, la capacitat d'empatia i l'altruisme semblen prescindibles.

Des de Catalunya, existeixen moltes iniciatives, per a la transformació i el canvi social, experiències, pràctiques de referència molt vinculades i interrelacionades a l'àmbit de l'educació formal, no formal, informal des d'una òptica de sensibilització social i d'incidència política educativa contínua que estan arrelant de manera molt positiva en el treball d'educació per la pau, drets humans i desenvolupament.

Detectem i denunciem com un greu retrocés, decisions polítiques que prioritzen el poder financer sobre el poder públic, les greus retallades als pressupostos socials, la privatització i encariment de serveis públics, la recessió en la garantia dels drets humans, la manca de responsabilitat jurídica i ètica del poder polític, la corrupció, la poca transparència en les decisions, la criminalització de moviments crítics i alternatius i la imminent desaparició d'una política pública de drets humans i solidaritat internacional.

Ens preocupa a més a més, el clima d'incertesa que aquesta situació genera a les famílies, les persones i els col·lectius que poden provocar símptomes socials perillosos com les idees de 'nosaltres primer', la deslegitimació dels poders públics, la legitimitat de l'ús de la violència com a mecanisme per resoldre conflictes socials i l'exaltació de discursos xenòfobs, o el descrèdit de la tasca realitzada per les ONG i entitats del Tercer Sector. Tot això posa en perill la construcció d'un model social basat en el bé comú.

VOLEM I DEFENSEM

Com a part d'una societat civil que aspira a un món millor, veiem amb preocupació el llegat que deixem a les futures generacions. Pensem que cal un model d'educació que torni a posar en relleu valors com la pau, els drets humans i el desenvolupament, que ens ajudi a promoure una consciència de ciutadania local i global i que ens faci sentir part d'una comunitat d'iguals amb justícia i dignitat.

Amb el treball conjunt d'altres entitats, organitzacions, moviments socials, centres educatius, sindicats, associacionisme educatiu, mitjans de comunicació, famílies i la societat civil, hem estat treballant per construir aquest model. Des de la nostra experiència i amb l'intercanvi que mantenim amb persones de diferents països on estem treballant (organitzacions camperoles, indígenes, de dones, ecologistes, de resistència a la guerra o de defensa de drets humans), tenim l'oportunitat d'oferir aquests aprenentatges i establir un diàleg entre els "Nords" i els "Suds" per trobar les alternatives d'acció més adequades.

Un model d'educació transformadora que com a societat tenim dret per superar l'actual situació: volem una educació integradora, humanista i compromesa, que possibiliti als éssers humans desenvolupar les seves capacitats, amb autonomia, per millorar com a persones i a la vegada com a societat, en una constant aposta per la transformació social i la capacitat per actuar local i globalment.

Un model educatiu públic que ofereixi les eines ètiques, conceptuals, actitudinals i procedimentals que permetin deixar enrere els vicis d'un model caducat que només proposa receptes fallides.

Entenem que educar és donar eines per conèixer, per apoderar i per transformar. És per tant un procés que comporta esforç, des d'una perspectiva de valors necessaris per construir i treballar per una ciutadania global, solidària i per la justícia social.

EL NOSTRE COMPROMÍS

Creiem que tots i totes som agents educatius, la societat civil organitzada, els col·lectius i moviments socials; l'escola i la universitat; les famílies; l'administració pública; els mitjans de comunicació; la classe política i l'empresarial; els treballadors i les treballadores; la ciutadania en general.

Tenim, doncs, part de la responsabilitat d'aquesta situació, però comptem també amb la capacitat de revertir-la i canviar-la. Per tant, podem ser agents de canvi, motor de transformació i de millora social.

Des de la FCONG mantenim el compromís amb una educació basada en la cultura de pau, la defensa dels drets humans i la solidaritat, amb visió local i global. Una cultura arrelada en una societat desmilitaritzada, capaç de denunciar les injustícies allà on es produeixen. Que defensi un model de desenvolupament integral (humà i mediambiental) sostenible, la igualtat d'oportunitats, l'equitat i la inclusió, la implicació social, la convivència i la interculturalitat.

Mantenim ferma la nostra voluntat de ser un espai d'escolta, intercanvi i treball col·laboratiu. Per això ens proposem:

- Compartir i defensar la visió d'un model públic d'educació per a la pau, els drets humans i per al desenvolupament basada en una educació transformadora que empoderi a les persones, col·lectius, famílies, nens i nenes, per tal de construir societats compromeses amb les persones i l'entorn.
- Generar espais de trobada i de participació amb la ciutadania en general, i amb sectors socials interessats, per buscar vies de diàleg i construcció d'alternatives.
- Continuar treballant i ampliant xarxes de ciutadania inclusives, que facilitin el coneixement, l'intercanvi i la coordinació, perquè és en la diversitat que ampliem la nostra mirada.

- Promoure processos col·lectius a través de la difusió, la investigació, la formació i l'acompanyament tant en continguts com en metodologies que fomentin la pau, els drets humans i la solidaritat als diferents àmbits educatius: formal, no formal i informal.
- Oferir especial atenció i recolzament als centres educatius i a tota la comunitat educativa -actors clau en l'educació de les generacions futures - per, des de les seves necessitats i interessos, ajudar a avançar en la pervivència dels valors democràtics, de pau, drets humans i solidaritat, a partir de la reflexió crítica i la promoció d'accions de canvi.
- Difondre pràctiques i experiències innovadores i transformadores dels diferents àmbits educatius, en formats i mitjans diversos (butlletins, webs, blocs, etc).
- Facilitar una agenda oberta, actualitzada i dinàmica d'activitats de sensibilització, formació, investigació, i acció d'educació en valors, que realitzin entitats, centres educatius, universitats, centres d'investigació, moviments socials i d'altres col·lectius.
- Establir un diàleg continuat amb l'administració pública perquè consolidi el seu compromís vers la cultura de pau, els drets humans, i la solidaritat, no només des de l'àmbit legislatiu, sinó també en la coherència interna de polítiques i en la posada en marxa d'accions.

DEMANEM

Al Govern i a les administracions públiques:

- Un compromís ferm en la construcció d'aquest model públic educatiu inclusiu.
- El compliment de les recomanacions de diferents organismes internacionals i instàncies europees quant al suport, difusió, promoció i implementació de l'Educació per als Drets Humans, la Pau i el Desenvolupament.
- L'aturada de les retallades en les polítiques socials i el reforç de recursos humans, tècnics i materials a cadascuna de les instàncies educatives de l'administració per enfortir el seu treball i potenciar les vies de transformació social.
- L'establiment de ponts d'articulació, col·laboració i treball estables i de manera continuada amb els departaments de la Generalitat de Catalunya i altres administracions públiques o institucions.
- L'impuls d'un programa de coherència de polítiques internes de l'Administració Pública que es basi en la Cultura de Pau, el respecte dels Drets Humans, la solidaritat internacional i les perspectives de desenvolupament humà, d'equitat de gènere, d'interculturalitat, de participació social, de cura del medi ambient i de suport a l'economia social i la banca ètica.
- La creació de mecanismes de transparència, observació i avaluació que ajudin al seguiment i millora d'aquests compromisos.

Només així societat civil i Govern construirem un sistema que prioritzi l'educació com a motor per a la transformació social, valorant les potencialitats i millorant el model actual, amb l'objectiu de construir un món millor, un món sense injustícies socials, amb condicions de desenvolupament sostenible real, i basat en la cultura de pau.

DÓNA SUPORT!

Professorat, escoles, espais d'educació no formal, entitats, associacions, mitjans de comunicació, famílies, centres cívics, xarxes socials, institucions, plataformes i moviments socials us convidem a oferir el vostre suport públic a aquest manifest i compartir amb la Federació Catalana d'ONG per la Pau, els Drets Humans i el Desenvolupament la reivindicació del dret a una Educació Pública Transformadora.